

DIŞ DEĞERLENDİRME VE AKREDİTASYON KURULUŞLARININ YETKİLENDİRİLMESİ VE TANINMASINA İLİŞKİN KILAVUZ

Aralık 2018

Yükseköğretim Kalite Kurulu

ÖNSÖZ

Yükseköğretim Kalite Kurulu; ülkemizde Yükseköğretim sistemindeki iç ve dış kalite güvencesi, yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim, araştırma ve toplumsal katkı faaliyetleri ile idari hizmetlerinin kalite düzeylerine ilişkin ulusal ve uluslararası kalite standartlarına göre değerlendirilmesi, bağımsız dış değerlendirme ve akreditasyon kuruluşlarının tanınması ve yetkilendirilmesi süreçlerinden sorumludur. Bu kılavuz, söz konusu kuruluşların, başvuru ve değerlendirilmesi sürecinde kendilerine rehberlik etmek amacıyla hazırlanmıştır.

Kılavuz; kuruluşların başvurularının değerlendirilmesi sırasında izlenen yöntem, değerlendirme basamakları, kullanılan ölçütler, ölçütlerin karşılandığına ilişkin beklenen kanıtlar ve karar mekanizmaları hakkında ayrıntılı bilgiler sunmaktadır. Kılavuzda yer alan değerlendirme ölçütleri ve beklenen kanıtlar, uluslararası düzeyde yaygın olarak kabul edilen (özellikle Avrupa Yükseköğretim Alanında Kalite Güvencesi İlke ve Standartları) uygulamalara dayalı olarak hazırlanmıştır. Bununla birlikte, Yükseköğretim programlarının dış değerlendirme ve akreditasyon süreçlerine katkıda bulunan bağımsız kuruluşların Kurul ile etkin iletişim ve işbirliği içinde olması ve akademik etik ilkelere bağlı kalması beklenmektedir.

Dış değerlendirme ve akreditasyon süreçlerinin, yükseköğretim sisteminde önemli bir kalite güvence göstergesi olduğu inancıyla, kılavuzun bağımsız akreditasyon kuruluşlarının uygulamalarına ve yükseköğretim kurumlarının sürekli iyileşme çalışmalarına katkı sağlamasını dileriz.

Yükseköğretim Kalite Kurulu

İçindekiler

ÖNSÖZ.....	I
GİRİŞ	III
TANIMLAR	IV
1. DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ.....	1
1.1. ULUSAL DIŞ DEĞERLENDİRME VE AKREDİTASYON KURULUŞLARININ YETKİLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN ÖLÇÜTLER.....	1
1.2. ULUSLARARASI DIŞ DEĞERLENDİRME VE AKREDİTASYON KURULUŞLARININ TANINMASINA İLİŞKİN ÖLÇÜTLER	7
2. BAŞVURU SÜRECİ	8
2.1. ULUSAL DIŞ DEĞERLENDİRME VE AKREDİTASYON KURULUŞLARININ BAŞVURU SÜRECİ	8
2.2. ULUSLARARASI DIŞ DEĞERLENDİRME VE AKREDİTASYON KURULUŞLARININ BAŞVURU SÜRECİ.....	8
3. DEĞERLENDİRME SÜRECİ	9
4. KARAR SÜRECİ	10
4.1. ULUSAL DIŞ DEĞERLENDİRME VE AKREDİTASYON KURULUŞLARININ YETKİLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN KARARLAR	10
4.2. ULUSLARARASI DIŞ DEĞERLENDİRME VE AKREDİTASYON KURULUŞLARININ TANINMASINA İLİŞKİN KARARLAR	11
4.3. İTİRAZ	11
EK 1: ULUSAL AKREDİTASYON KURULUŞLARININ YETKİLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN ÖLÇÜTLER, AÇIKLAMALAR VE BEKLENEN KANITLAR	12
EK 2: BAŞVURU, DEĞERLENDİRME VE KARAR SÜRECİ	17

GİRİŞ

Bu kılavuz, 30604 sayılı ve 23/11/2018 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Yükseköğretim Kalite Güvencesi ve Yükseköğretim Kalite Kurulu Yönetmeliği’nin “Akreditasyon kuruluşlarının yetkilendirilmesi ve tanınma süreci” başlıklı 27. maddesi kapsamında hazırlanmıştır. Bu kapsamda yükseköğretim alanında faaliyet gösteren bağımsız dış değerlendirme ve akreditasyon kuruluşlarına; belirli bir alanda önceden belirlenmiş akademik ve alana özgü standartların/ölçütlerin bir yükseköğretim programı tarafından karşılanıp karşılanmadığını ölçmeye ve değerlendirmeye yetkili olduğunu gösteren *Kalite Değerlendirme Tescil Belgesi* verilmesi sürecinde, sunulacak belgelerin hazırlanması, teslim edilmesi ve değerlendirilmesi aşamalarında yol gösterici olması amaçlanmaktadır.

Kılavuz ayrıca, bağımsız kuruluşların ilan edilmiş misyonlarının, hedeflerinin, mevzuatlarının, yazılı değerlendirme ölçütlerinin, süreçlerinin, uygulamalarının, yöntemlerinin ve politikalarının Yükseköğretim Kalite Kurulunun (YÖKAK) yasal düzenlemeleri ile Avrupa Yükseköğretim Alanında Kalite Güvencesi İlke ve Standartları’na uygun olup olmadığını değerlendirebilmek amacıyla oluşturulan değerlendirme ölçütleri, süreçleri ve karar mekanizmaları hakkında detaylı bilgi sunmaktadır. Kılavuzda ulusal ve uluslararası kuruluşların değerlendirilmesiyle ilgili tüm ölçütler açık ve belirgin bir biçimde açıklanmakta ve her bir ölçüt için beklenen kanıtlar hakkında bilgi verilmektedir.

TANIMLAR

Bu kılavuzda geçen;

1. **Değerlendirme Raporu:** Kalite Değerlendirme Tescil Belgesi için müracaat eden Kuruluşun başvurusu incelenerek Komisyon tarafından hazırlanan raporu,
2. **ESG:** Avrupa Yükseköğretim Alanında Kalite Güvencesi İlke ve Standartlarını,
3. **Faaliyet Raporu:** Kuruluşlar tarafından, faaliyet alanına ilişkin çalışmaları içerecek şekilde hazırlanan ve her yıl Kurul'a sunulan raporu,
4. **İtiraz Değerlendirme Raporu:** Kurul'un Kuruluşların yetkilendirilmesi ve tanınması hakkında verdiği kararlara yapılan itirazlara ilişkin İtiraz Değerlendirme Komisyonu tarafından hazırlanan raporu,
5. **İtiraz Değerlendirme Komisyonu:** Kurul'un Kuruluşların yetkilendirilmesi ve tanınması hakkında verdiği kararlara yapılan itirazları değerlendirmek üzere Kurul tarafından oluşturulan komisyonu,
6. **Kalite Değerlendirme Tescil Belgesi:** Kurul tarafından onaylanan ve kuruluşların; belirli bir alanda önceden belirlenmiş akademik ve alana özgü standartların bir yükseköğretim programı tarafından karşılanıp karşılanmadığını ölçen dış değerlendirme ve kalite güvencesi sürecini değerlendirmeye yetkili olduğunu gösteren belgeyi,
7. **Komisyon:** Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Kuruluşlarının Tanınması ve Yetkilendirilmesi Komisyonu'nu,
8. **Kurul:** Yükseköğretim Kalite Kurulu'nu,
9. **Kuruluş:** Bağımsız dış değerlendirme ve akreditasyon kuruluşlarını,
10. **Kurum:** Yükseköğretim kurumlarını,
11. **Ölçütler:** Yetkilendirilme veya tanınma amacıyla başvurusu bulunan kuruluşların sağlamaları gereken temel standartları ve prensipleri,
12. **Öz Değerlendirme Raporu:** Kuruluş tarafından Kalite Değerlendirme Tescil Belgesi başvurusu amacıyla hazırlanan ve Ulusal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Kuruluşlarının Yetkilendirilmesine ilişkin Ölçütlerin kuruluş tarafından karşılandığına ilişkin kanıtları içeren raporu,

13. Program: Kuruluşlar tarafından yapılacak akreditasyon ve değerlendirmeye konu olan yükseköğretim program ya da programlarını,

14. Program Akreditasyonu: Ulusal veya uluslararası bir kuruluş tarafından belirli bir alanda önceden belirlenmiş, akademik ve alana özgü standartların bir yükseköğretim programı tarafından karşılanıp karşılanmadığını ölçen dış değerlendirme ve kalite güvencesi sürecini,

15. TYÇ: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'ni

16. TYYÇ: Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi'ni ifade eder.

1. DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

Değerlendirme ölçütleri, yetkilendirilme başvurusunda bulunan ulusal kuruluşların ve tanınma başvurusunda bulunan uluslararası kuruluşların sağlamaları gereken temel standartları ve prensipleri ifade etmektedir.

1.1. Ulusal Dış Değerlendirme Ve Akreditasyon Kuruluşlarının Yetkilendirilmesine İlişkin Ölçütler

1.1.1. Kuruluşun; önceden tanımlanmış ve ilan edilmiş misyon ve hedefleri olmalı; faaliyetlerini bu hedefler doğrultusunda sürdürmeli, yönetim süreçlerine ve uygulamalarına geniş paydaş katılımı sağlanmalı, çıktı odaklı program akreditasyonuna ilişkin uygulamaların ve kullanılan ölçütlerin ulusal ve uluslararası standartlara (özellikle ESG) uygun ve güvenilir olduğu ve kararlarının isabetli olduğu kanıtlanmalıdır.

Kuruluş, program akreditasyonu süreçlerinin ve uygulamalarının Türkiye yeterlilikler çerçeveleri (TYÇ ve TYYÇ) ile ulusal ve uluslararası standartlara (özellikle ESG) uygun ve güvenilir olduğunu aşağıdaki hususlara dayalı olarak ortaya koymalıdır:

- a) *Kurumsal Yapı:* Kuruluş; misyon ve hedefleri doğrultusunda program akreditasyonu faaliyetlerini açık ve belirgin bir biçimde tanımlamalı, faaliyetleriyle uyumlu mevzuatını ve organizasyonel yapısını oluşturmalı ve bunları kamuoyuyla paylaşmalıdır.
- b) *Sürdürülebilirlik ve Sürekli İyileştirme:* Kuruluş; program akreditasyonu faaliyetlerini önceden tanımlanmış süreçlere uygun ve düzenli olarak yürütmelidir. Bu faaliyetler yükseköğretim kurumlarının özgünlüğünü dikkate almalı ve iç kalite güvence sistemlerini destekleyecek nitelikte olmalıdır. Ayrıca yürütülen faaliyetler; toplumun ve öğrencilerin değişen ihtiyaçlarına, beklentilerine ve memnuniyetine uygun olarak sürekli değişimi ve yeniliği benimsemelidir.
- c) *Katılımcılık:* Kuruluşun üyelerinin, yönetim kadrosunun, tüm kurullarının ve takımlarının oluşumunda eğitimciler, akademisyenler, öğrenciler, mezunlar, işverenler, meslek kuruluşları gibi paydaşların geniş temsiline yer verilmeli; kapsayıcılık ve katılımcılık sistematik olarak sağlanmalı ve uluslararası işbirliği çalışmaları teşvik edilmelidir. Bu kapsamda kuruluşun mevzuat geliştirme ve güncelleme, yönetim süreçleri ile sürekli iyileştirme çalışmaları geniş paydaş katılımıyla gerçekleştirilmelidir.

- d) *Ölçütler:* Kuruluşun değerlendirme ölçütleri; programın hedeflenen program kazanımlarına ve eğitim amaçlarına ulaşmasını güvence altına alan mekanizmaları tüm yönleriyle değerlendirecek şekilde düzenlenmiş olmalıdır. Bu kapsamda; programın tasarımı, uygulanması, öğretim elemanı kadrosu, idari ve mali destekler, fiziki ve teknik altyapı, araştırma faaliyetleri, öğrenci hizmetleri, mezun yeterlilikleri, iç ve dış paydaşların geribildirimleri, programa özgü özellikler ve kalite güvencesine yönelik uygulamalar yer almalıdır.
- e) *Ölçütler Rehberi:* Kuruluş, akreditasyon süreçlerinde kullanacağı ölçütler ile değerlendiricilerin ve kurumların uyması gereken ölçütlere ilişkin yol gösterecek bir rehber hazırlayarak resmi internet sitesinde kamuya ilan etmeli, tüm kararlarını kamuya ilan edilmiş olan bu ölçütlere göre almalı ve tüm değerlendirme süreçlerinde aynı ölçütleri ve uygulamaları kullanmalıdır.
- f) *Güvenilirlik:* Kuruluş, değerlendirmenin farklı değerlendirici grupları tarafından yapılması durumunda dahi, ulaşılan sonuçların ve alınan kararların değişmeyeceğinden emin olmak için gereken tedbirleri almalıdır.
- g) *Eğitim ve Gelişim:* Kuruluş; hizmet içi eğitim ile değerlendiriciler ve yükseköğretim kurumlarına yönelik eğitim faaliyetlerini düzenli olarak gerçekleştirmelidir. Kuruluş bünyesinde akreditasyon süreçlerini yürütecek olan değerlendiriciler, değerlendirilecek kurum/alan/program bağlamında değerlendirme sürecine ilişkin yeterli deneyime, beceriye ve yetkinliğe sahip olmalıdır. Ayrıca; kuruluşun yöneticileri ve değerlendiricilerinin diğer ulusal ve uluslararası dış değerlendirme ve/veya akreditasyon kuruluşlarının eğitimlerine katılmaları da desteklenmelidir.
- h) *Açıklık ve Şeffaflık:* Kuruluş; akreditasyon süreçlerinin ve uygulamalarının nesnellik, hesap verebilirlik, şeffaflık ve tarafsızlık ilkelerine uygun olduğunu kanıtlamalı ve değerlendirme sonuçlarını ilan ederek kamuoyunu bilgilendirmelidir.
- i) *Çıkar Çatışması/Çakışması:* Kuruluş; süreç ve uygulamalarında çıkar çatışmalarını ve çakışmalarını önlemek üzere gereken tedbirleri almalıdır.
- j) *İtiraz Süreçleri:* Kuruluş; yükseköğretim kurumlarının itirazlarını değerlendirme süreçlerini açık ve belirgin bir biçimde tanımlamalı ve bu tanıma uygun olarak yürütmelidir.
- k) *Arşivleme:* Kuruluş; aşağıdaki konularda eksiksiz, güncel, doğru ve düzenli bir arşive sahip olmalıdır:

- Kurumun ve/veya programın saha ziyaret raporları,
- Kurumun ve/veya programın iç değerlendirme raporları,
- Değerlendirme ve/veya akreditasyon raporlarına istinaden kurum ve/veya program tarafından yapılan kapsamlı değişiklikler, alınan kararlar ve yapılan yazışmalar.

Yukarıda belirtilen hususlara ilişkin yapılan uygulama ve çalışmaların kanıtlar ile desteklenmesi beklenmektedir. Bu kapsamda beklenen kanıtlar aşağıda listelenmiştir:

- Kuruluşun misyon, vizyon ve stratejik hedefleri,
- Kuruluşa ait mevzuat,
- Kuruluşun en üst mevzuatında dış kalite güvencesi ve program akreditasyonları faaliyetlerinin yer alması,
- Kuruluşun faaliyet göstereceği alan(lar)da başta bu hizmetin sunulacağı paydaşlar olmak üzere ilgili stratejik paydaşların görüşlerinin alındığını gösteren kanıtlar,
- Kuruluşun yapılarında paydaşların geniş temsiliyetinin sağlandığına dair kanıtlar,
- Değerlendirme süreçlerine ilişkin mevzuat ve kılavuzlar,
- Ölçütler rehberi,
- Genel değerlendirme ölçütleri,
- Alana özgü değerlendirme ölçütleri,
- Kuruluşun değerlendirme kılavuzu,
- Kuruluş tarafından düzenlenen değerlendirci eğitimlerine, bu eğitimlerin içeriklerine, kapsamlarına ve katılımcıların kurum, görev ve demografik bilgilerine (kadın-erkek dağılımı, alan dağılımı, kurum dağılımı vb.) ilişkin kanıtlar,
- Kuruluşun düzenlediği kurum içi eğitimlere, değerlendirci eğitimlerine, yükseköğretim kurumlarına yönelik eğitimlere ve çalıştaylara ilişkin bilgiler (eğitimin içeriği, kapsamı, tarihleri, katılımcı bilgisi, eğitim raporları vb.),
- Değerlendirme sonuçları hakkında kamu bilgilendirmesi (sonuçların resmi internet sitesinde kamuya ilan edilmesi),
- Kuruluşun etik kuralları,

- Değerlendirme sonuçlarına ilişkin itiraz sürecinin mevzuatta açıkça tanımlanması,
- Tutarlılık komitesi ve çalışma yöntemi,
- Arşivleme yönergesi,
- Varsa kullanılan diğer kanıtlar ve belgeler.

1.1.2. Kuruluşun kurumsal ve mali yapısı, mevzuata ve faaliyet alanına uygun, sağlam ve sürdürülebilir olmalıdır.

Kuruluş; kurumsal ve mali yapısının sağlam, mevzuat ve faaliyet alanına uygun ve faaliyetlerinin sürdürülebilir olduğunu aşağıdaki hususlara dayalı olarak kanıtlamalıdır:

- a) *Yasal Dayanak*: Kuruluş, tabi olduğu ulusal mevzuatın gerekliliklerini yerine getirmelidir.
- b) *Mali Yapı*: Kuruluş, iktisadi işletmeye ve sürdürülebilir bir mali yapıya sahip olmalıdır.

Yukarıda belirtilen hususlara ilişkin yapılan uygulama ve çalışmaların kanıtlar ile desteklenmesi beklenmektedir. Bu kapsamda beklenen kanıtlar aşağıda listelenmiştir:

- Kuruluşun ticari faaliyet kayıtları,
- Kuruluşun iktisadi bir işletme olarak kurulduğunu gösteren kanıtlar, gelir-gider tablosu, güncel vergi levhası, ticaret sicil kaydı,
- Dernekler Dairesi Başkanlığı'na kaydı (dernekler için),
- Kuruluşun gelir kaynaklarının beyanı ve bu kaynaklarla ilgili kanıtlar (yıllara göre gelir-gider akımlarını ve dağılımlarını gösteren kanıtlar, dış değerlendirme ve akreditasyon faaliyetlerinin ücretlendirme politikasına ve akreditasyon bedellerine ilişkin belgeler, vb. kanıtlar),
- Varsa kullanılan diğer kanıtlar ve belgeler.

1.1.3. Kuruluş; organizasyonel yapılanması, operasyonel süreçleri ve resmi sonuçların sorumluluğu açısından bağımsız hareket etmelidir.

Kuruluş; organizasyonel yapılanması, operasyonel süreçleri ve resmi sonuçların sorumluluğu açısından bağımsızlığını aşağıdaki hususlara dayalı olarak ortaya koymalıdır:

- a) *Organizasyonel Bağımsızlık*: Kuruluş; çalışmalarının, üçüncü taraflardan bağımsız yürütüldüğünü garanti altına almalıdır.

- b) *Operasyonel Bağımsızlık*: Kuruluş; değerlendiricilerin görevlendirilmesi ve atanmasının yanı sıra yürütülen süreçlerine ve yöntemlerine ilişkin tanımlama ve işlemleri de, üçüncü taraflardan bağımsız olarak yapmalıdır.
- c) *Resmi Sonuçların Bağımsızlığı*: Kuruluş; dış değerlendirme ve akreditasyon süreçlerine katılan yöneticilerin ve değerlendiricilerin kendi kurumlarından bağımsız olarak akreditasyon kuruluşunu temsilen karar alma süreçlerine dâhil olduğunu garanti altına almalıdır. Ayrıca nihai dış değerlendirme ve akreditasyon kararları, kuruluşun sorumluluğunda olmalıdır.

Yukarıda belirtilen hususlara ilişkin yapılan uygulama ve çalışmaların kanıtlar ile desteklenmesi beklenmektedir. Bu kapsamda beklenen kanıtlar aşağıda listelenmiştir:

- Yasal otorite tarafından kuruluşun aktif olarak faaliyet gösterdiğini kanıtlayan belgeler,
- Kuruluşun bir organı olarak akreditasyon kurulunun en üst mevzuatta yer aldığını ve bu kurulun kararlarını bağımsız olarak aldığını gösteren kanıtlar.

1.1.4. Kuruluş, program akreditasyonu faaliyetlerinin sonuçlarını analiz eden genel değerlendirme raporlarını düzenli olarak yayımlamalıdır.

Kuruluş, program akreditasyonu faaliyetlerinin sonuçlarını analiz eden genel değerlendirme raporlarını aşağıdaki hususlara dayalı olarak ortaya koymalıdır:

- a) *Raporlama*: Kuruluş; düzenli olarak akreditasyon faaliyetleri sonucunda elde ettiği birikimleri; genel yaklaşımlar, sonuçlar ve etkiler açısından analiz etmeli ve iyi uygulama örnekleri ile yapısal sorunları (mevzuat, sistem, insan kaynağı vb.) içeren genel değerlendirme raporlarını kamuoyuna ilan etmelidir.

Yukarıda belirtilen hususa ilişkin yapılan raporlamanın kanıtlar ile desteklenmesi beklenmektedir. Bu kapsamda beklenen kanıt aşağıda listelenmiştir:

- Kuruluşun değerlendirme alanları hakkında en geç iki yılda bir hazırladığı ve yayımladığı raporlar.

1.1.5. Kuruluş, program akreditasyonu faaliyetlerini yürütmek için hem insan kaynağına hem de fiziksel altyapı bakımından yeterli ve uygun kaynaklara sahip olmalıdır.

Kuruluş, program akreditasyonu faaliyetlerini yürütmek için gerekli insan kaynağı ve fiziksel altyapı durumunu aşağıdaki hususa dayalı olarak ortaya koymalıdır:

- a) *Altyapı ve Kaynak*: Kuruluş; yeterli ölçüde büro hizmetlerine, fiziksel alana, uzman değerlendiricilere, yetkin personele, bilgi ve iletişim teknolojilerine, altyapıya ve benzeri imkânlarla sahip olmalıdır.

Yukarıda belirtilen hususa ilişkin yapılan uygulama ve çalışmaların kanıtlar ile desteklenmesi beklenmektedir. Bu kapsamda beklenen kanıtlar aşağıda listelenmiştir:

- Kuruluşa ait bir büronun olduğunu ve bu büroda yeterli düzeyde personel, bilgi ve iletişim teknolojileri ile alt yapı imkânlarının bulunduğunu kanıtlayan belgeler (kira sözleşmeleri, tapular, personele mahsus belirli ve/veya belirsiz süreli iş sözleşmeleri, personelin özgeçmişleri, bilgi ve iletişim teknolojileri ile altyapı hizmetlerini sağlayan firmalarla yapılan sözleşmeler, bilgisayar yazılımlarının lisansları vb. kanıtlar).

1.1.6. Kuruluş; faaliyetlerinin çıktılarının izlenmesi, değerlendirilmesi, güvence altına alınması ve sürekli iyileştirme çalışmalarının yürütülebilmesi amacıyla uygun iç kalite güvencesi süreçlerine sahip olmalıdır.

Kuruluş, uygun iç kalite güvencesi süreçlerine sahip olduğunu aşağıdaki hususlara dayalı olarak ortaya koymalıdır:

- a) *Kalite Politikası*: Kuruluş, kalite güvence sistemini açık ve belirgin bir şekilde tanımlamış olmalı ve kendi kalitesinin güvence altına alındığı kalite politikasını resmi internet sitesinde kamuoyuyla paylaşmalıdır.
- b) *Etik*: Kuruluş, faaliyetlerinde yer alan tüm personelin yetkin olmasını ve personelin etik kurallara uygun olarak hareket etmesini sağlamalıdır.
- c) *Geri Besleme*: Kuruluş, kendi içerisinde sürekli iyileştirmeyi amaçlayan iç ve dış geri besleme mekanizmalarına sahip olmalıdır.

Yukarıda belirtilen hususlara ilişkin yapılan uygulama ve çalışmaların kanıtlar ile desteklenmesi beklenmektedir. Bu kapsamda beklenen kanıtlar aşağıda listelenmiştir:

- Kuruluşun kalite politikası,
- Kuruluşun iç kalite güvence sisteminin varlığına ilişkin kanıtlar,
- Kuruluşun etik kuralları,

- Kuruluşun değerlendirme sonuçları, düzenlediği değerlendirici eğitimleri, yükseköğretim kurumlarına yönelik eğitimler vb. süreçler kapsamında geri bildirimlerin alınmasına ve iyileştirmelerin sağlanmasına ilişkin kanıtlar.

1.1.7. Kuruluş, faaliyetlerinin ulusal ve uluslararası standartlara (özellikle ESG) uyumluluklarının değerlendirilmesi ve kalite güvence sisteminin sürekli iyileştirilmesi için dış değerlendirme süreçlerine dâhil olmalıdır.

Dış Değerlendirme: Kuruluş politikasının ve faaliyetlerinin gözden geçirilmesi amacıyla düzenli olarak dış değerlendirme süreçlerine dâhil olmalıdır.

Yukarıda belirtilen hususa ilişkin yapılan uygulama ve çalışmaların kanıtlar ile desteklenmesi beklenmektedir. Bu kapsamda beklenen kanıtlar aşağıda listelenmiştir:

- Dış değerlendirme sürecine ilişkin bilgi ve belgeler.

1.2. Uluslararası Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Kuruluşlarının Tanınmasına İlişkin Ölçütler

Uluslararası kuruluşlar, tanınma sürecine ilişkin yetkinliğini aşağıdaki hususları göz önünde bulundurarak ortaya koymalıdır:

1.2.1. Kuruluş, program akreditasyonuna ilişkin uygulamalarının ve kullandığı ölçütlerin ulusal (ülkemizin) ve uluslararası standartlara (özellikle ESG) uygun ve güvenilir olduğunu kanıtlamalıdır.

1.2.2. Kuruluş, “çıktı odaklı” akreditasyon (öğrenme çıktıları, öğrenci başarısının izlenmesi, ölçme değerlendirme yaklaşımları, mezun görüşleri vb.) yaklaşımını benimsemiş olduğunu kanıtlamalıdır.

2. BAŞVURU SÜRECİ

Ulusal akreditasyon kuruluşlarının yetkilendirilmesi ve uluslararası akreditasyon kuruluşlarının tanınmasına ilişkin başvurular Kurul'a yapılır.

2.1. Ulusal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Kuruluşlarının Başvuru Süreci

Kalite Değerlendirme Tescil Belgesi almak üzere başvuru yapacak kuruluşlar başvurularını, hazırladıkları başvuru dosyası ile birlikte yazılı veya "Akreditasyon Kuruluşları Başvuru Sistemi" üzerinden elektronik olarak yaparlar.

Başvuru dosyasında aşağıdaki bilgi ve belgelerin eksiksiz olarak yer alması gerekir:

- Islak veya elektronik imzalı başvuru dilekçesi (imza yetkisi bulunan kişi tarafından),
- Kuruluşun kısa tarihçesi ve faaliyetleri,
- Ulusal dış değerlendirme ve akreditasyon kuruluşlarının yetkilendirilmesine ilişkin ölçütlerin kuruluş tarafından karşılandığına ilişkin kanıtlarla hazırlanacak Öz Değerlendirme Raporu.

Kuruluşların, başvuru dosyasında akreditasyon faaliyetlerini yürütmek istedikleri programların isimlerini ve düzeylerini açıkça ifade etmeleri gerekir. Yazılı olarak yapılan başvurularda, başvuru dosyasının elektronik kopyası da başvuru dosyasında bulunmalıdır.

Kalite Değerlendirme Tescil Belgesi yineleme başvuruları için bu kılavuzda yer alan "Başvuru, Değerlendirme ve Karar Süreçleri" aynı şekilde uygulanır.

2.2. Uluslararası Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Kuruluşlarının Başvuru Süreci

Uluslararası dış değerlendirme ve akreditasyon kuruluşlarının tanınması sürecine ilişkin başvurular, akreditasyon kuruluşlarının kendileri tarafından yapılabileceği gibi uluslararası akreditasyon kuruluşlarından değerlendirme almış veya alacak olan yükseköğretim kurumu tarafından da yapılabilir. İlgili başvuru, aşağıdaki hususları içerecek şekilde yazılı veya elektronik olarak Kurul'a yapılır:

- Akreditasyon faaliyetlerinin yürütülmesi istenilen programların isimleri ve düzeyleri,
- Uluslararası dış değerlendirme ve akreditasyon kuruluşlarının tanınmasına ilişkin ölçütlerin kuruluş tarafından karşılandığına ilişkin kanıtlar.

3. DEĞERLENDİRME SÜRECİ

Kuruluşların başvurularına ilişkin değerlendirme süreci; *ön değerlendirme*, *değerlendirme raporunun hazırlanması* ve *karar* olmak üzere üç aşamadan oluşur:

- 1. Ön değerlendirme:** Başvuru dosyasının ön değerlendirmesi, Kurul personeli tarafından **15 gün** içerisinde gerçekleştirilir. Ön değerlendirme sonucunda eksik bilgi ve belge bulunması durumunda ilgili kuruluştan 30 gün içerisinde eksikliklerin giderilmesi istenir. Eksiklikleri tamamlanmayan başvurular değerlendirmeye alınmaz.
- 2. Değerlendirme raporunun hazırlanması:** Ön değerlendirme aşamasında uygun görülen başvuru dosyası, Komisyon’a iletilir. Başvuru dosyası, Komisyon tarafından **30 gün** içerisinde incelenir ve oluşturulan değerlendirme raporu komisyonun kanaatini de içerecek şekilde hazırlanarak Kurul’a sunulur. Komisyon, başvuru dosyasının değerlendirilmesi sırasında birinci bölümde yer alan ilgili ölçütleri kullanır. Bu ölçütlerin karşılanma düzeyi değerlendirme raporunda yer alır. Değerlendirme raporunda ölçütlere ilişkin değerlendirme; “Karşılıyor”, “Kısmen karşılanıyor” ve “Karşılanmıyor” olarak gerçekleştirilir. Ayrıca değerlendirme raporunda, “Kısmen karşılanıyor” ve “Karşılanmıyor” değerlendirmelerine ilişkin tavsiyeler de yer alır.
- 3. Karar:** Değerlendirme raporu, Kurul üyeleriyle Kurul toplantısı öncesinde paylaşılır. Değerlendirme raporu Kurul üyeleriyle paylaşıldıktan sonra Kuruluşların başvuruları Kurul gündemine alınır ve karar verilir.

4. KARAR SÜRECİ

4.1. Ulusal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Kuruluşlarının Yetkilendirilmesine İlişkin Kararlar

Ulusal dış değerlendirme ve akreditasyon kuruluşlarının yetkilendirilmesine ilişkin başvurular hakkında karar vermeye Kurul yetkilidir. Kurul kararlarını, Komisyon tarafından hazırlanan değerlendirme raporunu dikkate alarak verir. Kurul, gerekli gördüğü durumlarda kuruluşun faaliyetlerini yerinde inceleyebilir (yerinde ziyaret) ve ilave kanıtlar talep edebilir.

Kurul tarafından kuruluşların yetkilendirilme başvurularına ilişkin aşağıda yer alan kararlar verilebilir:

- Beş yıl süreyle yetkilendirme
- İki yıl süreyle yetkilendirme
- Ret

Ulusal kuruluşların yetkilendirilmesine ilişkin kararın alınmasında aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

- İlgili ölçütlerin tamamını karşılayan kuruluşlara **beş yıl süreyle** *Kalite Değerlendirme Tescil Belgesi* verilir.
- İlgili ölçütlerden en fazla ikisini kısmen karşılayıp, diğerlerini karşılayan kuruluşlara **iki yıl süreyle** *Kalite Değerlendirme Tescil Belgesi* verilir.
- İlgili ölçütlerden herhangi birini karşılamayan veya ikiden fazlasını kısmen karşılayan kuruluşun başvurusu **reddedilir**.

Kalite Değerlendirme Tescil Belgesi'nin geçerlilik süresi, Kurul'un karar tarihi itibarıyla başlar. Yineleme başvurularında Kurul karar tarihi tescil bitiş tarihinden önce ise kararda belirtilen süre, tescil bitiş tarihinden itibaren başlar.

Başvurusu reddedilen kuruluşlar başvuru ret kararı üzerinden en az üç ay geçmedikçe başvurularını yineleyemez. Yetkilendirilen ulusal kuruluşlara ilişkin bilgiler Kurul'un resmi internet sitesinde yayımlanır.

Kuruluşların faaliyetlerinin Kurul tarafından periyodik olarak izlenebilmesi için; kuruluşlar tarafından, ilgili yıla ait çalışmaları içerecek şekilde hazırlanan faaliyet raporu, her yılın Ocak ayı sonuna kadar Kurul'a iletilir.

4.2. Uluslararası Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Kuruluşlarının Tanınmasına İlişkin Kararlar

Uluslararası kuruluşların tanınmasına ilişkin başvurular hakkında karar vermeye Kurul yetkilidir. Kurul kararlarını, Komisyon tarafından hazırlanan değerlendirme raporunu dikkate alarak verir. Kurul gerekli gördüğü durumlarda kuruluşun faaliyetlerini yerinde inceleyebilir (yerinde ziyaret) ve ilave kanıtlar talep edebilir.

Kurul tarafından uluslararası dış değerlendirme ve akreditasyon kuruluşlarının tanınmasına ilişkin; “tanıma” veya “tanımama” kararları verilir. Söz konusu kararlarda kuruluşun ne kadar süreyle tanındığına ilişkin bilgi de yer alır. Tanınan uluslararası kuruluşlara ilişkin bilgiler Kurul’un resmi internet sitesinde yayımlanır.

4.3. İtiraz

Ulusal veya uluslararası kuruluşlar, Kurul’un tanıma ve yetkilendirme kararlarına ilişkin itirazlarını, kararın kendilerine tebliğinden itibaren **30 gün** içerisinde yazılı veya elektronik olarak Kurula yaparlar. İtiraz dilekçesinde itiraz edilen ölçüt ve bu ölçütün karşılandığına ilişkin kanıtların yer alması gerekir.

İtirazlar, İtiraz Değerlendirme Komisyonu tarafından incelenir. Komisyon Kurul’a itiraza ilişkin kanaatlerini de içeren İtiraz Değerlendirme Raporu’nu sunar. Kurul tarafından söz konusu rapor dikkate alınarak itiraza ilişkin karar verilir ve kuruluşa bildirilir.

EK 1: ULUSAL AKREDİTASYON KURULUŞLARININ YETKİLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN ÖLÇÜTLER, AÇIKLAMALAR VE BEKLENEN KANITLAR

ÖLÇÜTLER	AÇIKLAMALAR	BEKLENEN KANITLAR
1. <u>Kuruluşun; önceden tanımlanmış ve ilan edilmiş misyon ve hedefleri olmalı; faaliyetlerini bu hedefler doğrultusunda sürdürmeli, yönetim süreçlerine ve uygulamalarına geniş paydaş katılımı sağlanmalı, çıktı odaklı program akreditasyonuna ilişkin uygulamaların ve kullanılan ölçütlerin ulusal ve uluslararası standartlara (özellikle ESG) uygun ve güvenilir olduğu ve kararlarının isabetli olduğu kanıtlanmalıdır.</u>	a) <i>Kurumsal Yapı:</i> Kuruluş, misyon ve hedefleri doğrultusunda program akreditasyonu faaliyetlerini açık ve belirgin bir biçimde tanımlamalı, faaliyetleriyle uyumlu mevzuatını ve organizasyonel yapısını oluşturmalı ve bunları kamuoyuyla paylaşmalıdır. b) <i>Sürdürülebilirlik ve Sürekli İyileştirme:</i> Kuruluş; program akreditasyonu faaliyetlerini önceden tanımlanmış süreçlere uygun ve düzenli olarak yürütmelidir. Bu faaliyetler yükseköğretim kurumlarının özgünlüğünü dikkate almalı ve iç kalite güvence sistemlerini destekleyecek nitelikte olmalıdır. Ayrıca yürütülen faaliyetler; toplumun ve öğrencilerin değişen ihtiyaçlarına, beklentilerine ve memnuniyetine uygun olarak sürekli değişimi ve yeniliği benimsemelidir. c) <i>Katılımcılık:</i> Kuruluşun üyelerinin, yönetim kadrosunun, tüm kurullarının ve takımlarının oluşumunda eğitimciler, akademisyenler, öğrenciler, mezunlar, işverenler, meslek kuruluşları gibi paydaşların geniş temsiline yer verilmeli; kapsayıcılık ve katılımcılık sistematik olarak sağlanmalı ve uluslararası işbirliği çalışmaları teşvik edilmelidir. Bu kapsamda kuruluşun mevzuat geliştirme ve güncelleme, yönetim süreçleri ile sürekli iyileştirme çalışmaları geniş paydaş katılımıyla gerçekleştirilmelidir. d) <i>Ölçütler:</i> Kuruluşun değerlendirme ölçütleri; programın hedeflenen program kazanımlarına ve eğitim amaçlarına	- Kuruluşa ait mevzuat, - Kuruluşun misyon, vizyon ve stratejik hedefleri, - Kuruluşun en üst mevzuatında dış kalite güvencesi ve program akreditasyonu faaliyetlerinin yer alması, - Kuruluşun faaliyet göstereceği alan(lar)da başta bu hizmetin sunulacağı paydaşlar olmak üzere ilgili stratejik paydaşların görüşlerinin alındığını gösteren kanıtlar, - Kuruluşun yapılarında paydaşların geniş temsiliyetinin sağlandığına dair kanıtlar, - Değerlendirme süreçlerine ilişkin mevzuat ve kılavuzlar, - Ölçütler rehberi, - Genel değerlendirme ölçütleri, - Alana özgü değerlendirme ölçütleri, - Kuruluşun değerlendirme kılavuzu, - Kuruluş tarafından düzenlenen değerlendirici eğitimlerine, bu eğitimlerin içeriklerine, kapsamlarına ve katılımcıların kurum, görev ve demografik bilgilerine ilişkin kanıtlar, - Kuruluşun düzenlediği kurum içi eğitimlere, değerlendirici eğitimlerine, yükseköğretim kurumlarına yönelik eğitimlere ve çalıştaylara ilişkin bilgiler (eğitimin içeriği, kapsamı, tarihleri, katılımcı bilgisi, eğitim raporları vb.), - Değerlendirme sonuçları hakkında kamu bilgilendirmesi (sonuçların resmi internet sitesinde kamuya ilan edilmesi),

	ulaşmasını güvence altına alan mekanizmaları tüm yönleriyle değerlendirecek şekilde düzenlenmiş olmalıdır. Bu kapsamda; programın tasarımı, uygulanması, ğretim elemanı kadrosu, idari ve mali destekler, fiziki ve teknik altyapı, araştırma faaliyetleri, ğrenci hizmetleri, mezun yeterlilikleri, i ve dış paydaşların geribildirimleri, programa özgü özellikler ve kalite güvencesine yönelik uygulamalar yer almalıdır. e) <i>ltler Rehberi</i>: Kuruluş, akreditasyon süreçlerinde kullanacağı ölçütler ile değerlendiricilerin ve kurumların uyması gereken ölçütlere ilişkin yol gösterecek bir rehber hazırlayarak resmi internet sitesinde kamuya ilan etmeli, tüm kararlarını kamuya ilan edilmiş olan bu ölçütlere göre almalı ve tüm değerlendirme süreçlerinde aynı ltleri ve uygulamaları kullanmalıdır. f) <i>Güvenilirlik</i>: Kuruluş, değerlendirmenin farklı değerlendirici grupları tarafından yapılması durumunda dahi, ulaşılan sonuçların ve alınan kararların değişmeyeceğinden emin olmak için gereken tedbirleri almalıdır. g) <i>Eğitim ve Gelişim</i>: Kuruluş; hizmet içi ve değerlendiriciler ile yükseköğretim kurumlarına yönelik eğitim faaliyetlerini düzenli olarak gerçekleştirmelidir. Kuruluş bünyesinde akreditasyon süreçlerini yürütecek olan değerlendiriciler, değerlendirilecek kurum/alan/program bağlamında değerlendirme sürecine ilişkin yeterli deneyime, beceriye ve yetkinliğe sahip olmalıdır. Ayrıca; kuruluşun yöneticileri ve değerlendiricilerinin diğer ulusal ve uluslararası dış değerlendirme ve/veya akreditasyon kuruluşlarının eğitimlerine katılmaları da desteklenmelidir. h) <i>Açıklık ve şeffaflık</i>: Kuruluş; akreditasyon süreçlerinin ve uygulamalarının nesnellik, hesap verebilirlik, şeffaflık ve tarafsızlık ilkelerine uygun olduğunu kanıtlamalı ve	• Kuruluşun etik kuralları, • Değerlendirme sonuçlarına ilişkin itiraz sürecinin mevzuatta açıkça tanımlanması, • Tutarlılık komitesi ve çalışma yöntemi, • Arşivleme yönergesi, • Varsa kullanılan diğer kanıtlar ve belgeler.
--	--	---

	değerlendirme sonuçlarını ilan ederek kamuoyunu bilgilendirmelidir. i) <i>Çıkar Çatışması/Çakışması:</i> Kuruluş; süreç ve uygulamalarında çıkar çatışmalarını ve çakışmalarını önlemek üzere gereken tedbirleri almalıdır. j) <i>İtiraz Süreçleri:</i> Kuruluş; yükseköğretim kurumlarının itirazlarını değerlendirme süreçlerini açık ve belirgin bir biçimde tanımlamalı ve bu tanıma uygun olarak yürütmelidir. k) <i>Arşivleme:</i> Kuruluş, aşağıdaki konularda eksiksiz, güncel, doğru ve düzenli bir arşive sahip olmalıdır: • Kurumun ve/veya programın saha ziyaret raporları, • Kurumun ve/veya programın iç değerlendirme raporları, • Değerlendirme ve/veya akreditasyon raporlarına istinaden kurum ve/veya program tarafından yapılan kapsamlı değişiklikler, alınan kararlar ve yapılan yazışmalar.	
2. <u>Kuruluşun, kurumsal ve mali yapısı mevzuata ve faaliyet alanına uygun, sağlam ve sürdürülebilir olmalıdır.</u>	a) <i>Yasal Dayanak:</i> Kuruluş, tabi olduğu ulusal mevzuatın gerekliliklerini yerine getirmelidir. b) <i>Mali Yapı:</i> Kuruluş, iktisadi işletmeye ve sürdürülebilir bir mali yapıya sahip olmalıdır.	• Kuruluşun ticari faaliyet kayıtları, • Kuruluşun iktisadi bir işletme olarak kurulduğunu gösteren kanıtlar, gelir-gider tablosu, güncel vergi levhası, ticaret sicil kaydı, • Dernekler Dairesi Başkanlığı'na kaydı (dernekler için), • Kuruluşun gelir kaynaklarının beyanı ve bu kaynaklarla ilgili kanıtlar (yıllara göre gelir-gider akımlarını ve dağılımlarını gösteren kanıtlar, dış değerlendirme ve akreditasyon faaliyetlerinin ücretlendirme politikasına ve akreditasyon bedellerine ilişkin belgeler, vb. kanıtlar), • Varsa kullanılan diğer kanıtlar ve belgeler.

3. <u>Kuruluş; organizasyonel yapılanması, operasyonel süreçleri ve resmi sonuçların sorumluluğu açısından bağımsız hareket etmelidir.</u>	a) <i>Organizasyonel Bağımsızlık:</i> Kuruluş; çalışmalarının, üçüncü taraflardan bağımsız yürütüldüğünü garanti altına almalıdır. b) <i>Operasyonel Bağımsızlık:</i> Kuruluş; değerlendiricilerin görevlendirilmesi ve atanmasının yanı sıra yürütülen süreçlerine ve yöntemlerine ilişkin tanımlama ve işlemleri de, üçüncü taraflardan bağımsız olarak yapmalıdır. c) <i>Resmi Sonuçların Bağımsızlığı:</i> Kuruluş; dış değerlendirme ve akreditasyon süreçlerine katılan yöneticilerin ve değerlendiricilerin kendi kurumlarından bağımsız olarak akreditasyon kuruluşunu temsilen karar alma süreçlerine dâhil olduğunu garanti altına almalıdır. Ayrıca nihai dış değerlendirme ve akreditasyon kararları, kuruluşun sorumluluğunda olmalıdır.	• Yasal otorite tarafından kuruluşun aktif olarak faaliyet gösterdiğini kanıtlayan belgeler, • Kuruluşun bir organı olarak akreditasyon kurulunun en üst mevzuatta yer alması ve bu kurulun kararlarını bağımsız olarak aldığını gösteren kanıtlar.
4. <u>Kuruluş; program akreditasyonu faaliyetlerinin sonuçlarını analiz eden genel değerlendirme raporlarını düzenli olarak yayımlamalıdır.</u>	a) <i>Raporlama:</i> Kuruluş; düzenli olarak akreditasyon faaliyetleri sonucunda elde ettiği birikimleri; genel yaklaşımlar, sonuçlar ve etkiler açısından analiz etmeli ve iyi uygulama örnekleri ile yapısal sorunları (mevzuat, sistem, insan kaynağı vb.) içeren genel değerlendirme raporlarını kamuoyuna ilan etmelidir.	• Kuruluşun değerlendirme alanları hakkında en geç iki yılda bir hazırladığı ve yayımladığı raporlar.
5. <u>Kuruluş, program akreditasyonu faaliyetlerini yürütmek için hem insan kaynağına hem de fiziksel altyapı bakımından yeterli ve uygun kaynaklara sahip olmalıdır.</u>	a) <i>Altyapı ve Kaynak:</i> Kuruluş, yeterli ölçüde büro hizmetlerine, fiziksel alana, uzman değerlendiricilere, yetkin personele, bilgi ve iletişim teknolojilerine, altyapıya ve benzeri imkânlarla sahip olmalıdır.	• Kuruluşa ait bir büronun olduğunu ve bu büroda yeterli düzeyde personel, bilgi ve iletişim teknolojileri ile alt yapı imkânlarının bulunduğunu kanıtlayan belgeler (kira sözleşmeleri, tapular, personele mahsus belirli ve/veya belirsiz süreli iş sözleşmeleri, personelin özgeçmişleri, bilgi ve iletişim teknolojileri ile altyapı hizmetlerini sağlayan firmalarla yapılan sözleşmeler, bilgisayar yazılımlarının lisansları vb. kanıtlar).

6. <u>Kuruluş faaliyetlerinin çıktılarının izlenmesi, değerlendirilmesi, güvence altına alınması ve sürekli iyileştirme çalışmalarının yürütülebilmesi amacıyla uygun iç kalite güvencesi süreçlerine sahip olmalıdır.</u>	a) Kalite Politikası: Kuruluş, kalite güvence sistemini açık ve belirgin bir şekilde tanımlamış olmalı ve kendi kalitesinin güvence altına alındığı kalite politikasını resmi internet sitesinde kamuoyuyla paylaşmalıdır. b) Etik: Kuruluş, faaliyetlerinde yer alan tüm personelin yetkin olmasını ve personelin etik kurallara uygun olarak hareket etmesini sağlamalıdır. c) Geri Besleme: Kuruluş, kendi içerisinde sürekli iyileştirmeyi amaçlayan iç ve dış geri besleme mekanizmalarına sahip olmalıdır.	• Kuruluşun kalite politikası, • Kuruluşun iç kalite güvence sisteminin varlığına ilişkin kanıtlar, • Kuruluşun etik kuralları, • Kuruluşun değerlendirme sonuçları, düzenlediği değerlendirici eğitimleri, yükseköğretim kurumlarına yönelik eğitimler vb. süreçler kapsamında geri bildirimlerin alınmasına ve iyileştirmelerin sağlanmasına ilişkin kanıtlar.
7. <u>Kuruluş faaliyetlerinin ulusal ve uluslararası standartlara (özellikle ESG) uyumluluklarının değerlendirilmesi ve kalite güvence sisteminin sürekli iyileştirilmesi için dış değerlendirme süreçlerine dâhil olmalıdır.</u>	Dış Değerlendirme: Kuruluş politikasının ve faaliyetlerinin gözden geçirilmesi amacıyla düzenli olarak dış değerlendirme süreçlerine dâhil olmalıdır.	• Dış değerlendirme sürecine ilişkin bilgi ve belgeler.

EK 2: BAŞVURU, DEĞERLENDİRME VE KARAR SÜRECİ

